

Tytuł: Człowiek w obronie naturalnego krajobrazu - Parki Narodowe w Polsce;

Autor: Małgorzata Żychowska;

Przedmiot / obszar nauczania: Przyroda;

Etap edukacyjny: Szkoła podstawowa 4-6;

Typ materiału: Zadania związane z projektem;

Problematyka/tematyka: Formy ochrony przyrody w Polsce.

1. Problem: Formy ochrony przyrody w Polsce - dlaczego i jak chronić przyrodę?

- Dlaczego człowiek tworzy parki narodowe?
- Jakie formy prawnej ochrony przyrody stosowane są w naszym kraju?
- Które z form ochrony przyrody dają możliwość zachowania naturalnych krajobrazów dla następnych pokoleń?

2. Cele, czyli czego nauczą się uczniowie:

Cel główny:

- Uwrażliwienie dzieci na piękno ziemi ojczystej oraz potrzebę ochrony środowiska naturalnego - dostrzeganie zagrożeń wynikających z nadmiernej eksploatacji środowiska, kształtowanie odpowiedzialności za obecny i przyszły jego stan.

Cele szczegółowe:

- Zapoznanie z formami ochrony przyrody w Polsce;
- Poznanie symboli i osobliwości przyrodniczych oraz krajobrazowych poszczególnych parków;
- Kształtowanie wśród dzieci postawy przyjaznej przyrodzie, uwrażliwienie na problemy ginących gatunków, w szczególności zwrócenie uwagi na niszczącą działalność człowieka;
- Uwrażliwianie na problematykę zagrożeń środowiska oraz propagowanie jego ochrony;
- Dostrzeganie zagrożeń we współczesnej cywilizacji wynikających z nieracjonalnego korzystania z zasobów naturalnych;
- Wytworzenie nawyku ładu i porządku, oszczędnego korzystania z materiałów i rozsądnego gospodarowania zasobami naturalnymi;
- Rozpowszechnianie wiedzy na temat recyklingu i wykorzystania surowców wtórnych;
- Rozwijanie wyobraźni, umiejętności twórczego i logicznego myślenia;
- Integrowanie wiedzy przyrodniczej z umiejętnościami korzystania z komputera i Internetu;
- Doskonalenie umiejętności wykorzystania programu Power Point do tworzenia prezentacji multimedialnej;
- Poznanie funkcji programu MS Word dotyczących tworzenia ilustrowanych dokumentów tekstowych;
- Kształtowanie umiejętności samodzielnego wyszukiwania informacji na podany temat z różnych źródeł oraz dokonywanie selekcji zawartej w nich wiedzy;
- Krytyczne podejście do uzyskanych informacji;

3. Czas realizacji zadania: Projekt skierowany do uczniów klasy IV szkoły podstawowej a jego realizacja odbywać się będzie w okresie od marca do maja, podczas zajęć lekcyjnych z przyrody, informatyki jak i na kółku informatycznym. Niektóre zadania uczniowie realizować będą w domu.

4. Pomoce dydaktyczne, narzędzia TIK i inne materiały pomocnicze:

- Oprogramowanie – pakiet MS Office (MS Word, MS Power Point), edytor grafiki Gimp;
- Foliogramy multimedialne wydawnictwa „Nowa Era”,
- Interaktywny przewodnik „Największe atrakcje turystyczne Polski” – CD#1 „Parki Narodowe w Polsce” oraz „Skarby przyrody” – CD#2 „Cuda natury, rezerваты i parki przyrody, fascynujące miejsca i gatunki” wydawnictwa „Świat Książki”,
- Karty pracy, instrukcje przygotowane przez nauczyciela,
- Oficjalne strony internetowe parków lub inne polecane przez nauczyciela np.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Parki_narodowe_w_Polsce,
<http://www.parkinarodowe.edu.pl/intro.html>,
<http://natura2000.zrodla.org/dla-nauczycieli/>,
<http://www.ochrona-przyrody.edu.pl/>,

1. Zadania i działania związane z projektem;

Lp	Główne zadania	Działania	Terminy	Informacja o wykonaniu
1.	Zapoznanie uczniów podczas lekcji przyrody z zagadnieniami związanymi z programem nauczania przyrody - Dział programu - „Zagrożenia środowiska przyrodniczego i jego ochrona” (lekcje przyrody).	1. Tematy lekcji: - Walory środowiska przyrodniczego Polski i konieczność jego ochrony; - Dlaczego przyroda jest w niebezpieczeństwie? - Co zagraża przyrodzie? - Odpady są wszędzie – parę słów o śmieciach; - Jak ratować przyrodę? - Parki narodowe i rezerваты przyrody jako przykłady ochrony krajobrazu w Polsce.	2.03.2011r 18.03.2011r	Cykl lekcji przyrody kl. 4 z wykorzystaniem filmów edukacyjnych na temat różnych form ochrony przyrody w najbliższej okolicy i w kraju. Prelekcje multimedialne dla uczniów dotyczące ochrony przyrody.
		„EKO-KLASA” - Quiz	14.04.2011	- Sprawdzian wiadomości z działu - „Zagrożenia środowiska przyrodniczego i jego ochrona” w formie quizu.

2.	Tworzymy materiały edukacyjne na temat ochrony przyrody;(zajęcia koła informatycznego)	1. Wykonanie plakatów o tematyce ekologicznej w edytorze graficznym - „Ziemia – nasza planeta”.	06.04.- 19.04.2011r	- Prace wykonane w edytorze graficznym - Paint, Gimp. 1. Wybór formy wykonania pracy plastycznej; 2. Wybór techniki wykonania; 3. Wykonanie emblematu i plakatu/mapy;
		2. Wykonanie łamigłówek, rymowanek, rebusów, krzyżówek na temat ochrony przyrody. 3. Opracowanie w programie graficznym mapy Polski - „Śladami Polskich Parków Narodowych”	15.05.2011r kwiecień 2011r.	- Wykorzystanie pakietu Office. - Zadanie to realizowane w edytorze graficznym – uczniowie rysują lub wykorzystują gotową mapę Polski zaznaczając na niej parki np. za pomocą logo danego parku lub odpowiedniego. napisu.
3.	Spotkania z przyrodą - ilustrowany przewodnik po świecie roślin i zwierząt.(realizacja zadań w domu)	1. Wyszukiwanie informacji z różnych źródeł na temat roślin i zwierząt objętych ochroną. 2. Tworzymy ilustrowane dokumenty tekstowe w edytorze tekstowym.	4.05.2011r. 15.05.2011r	- Gromadzenie informacji tekstowych i plików graficznych w odpowiednich folderach. -
		3. Tworzymy prezentacje multimedialne o parkach narodowych w Polsce.	maj 20011 r	<ul style="list-style-type: none"> • Wyszukiwanie informacji z różnych źródeł na temat parków narodowych. • Zebranie informacji na temat zaproponowanego parku: <ul style="list-style-type: none"> • symbol; • położenie parku w Polsce; • zapoznanie się z osobliwościami parków narodowych w zakresie świata roślin, zwierząt i cech krajobrazu.
4.	Jak możesz pomóc ratować NASZĄ PLANETĘ? (realizacja zadań w domu)	1. Wykonanie poradnika młodego ekologa.	maj 2011 r.	- Zadanie polega na wykonaniu informatora wyjaśniającego sposoby ograniczania ilości śmieci w każdym gospodarstwie domowym. Uczniowie powinni przygotować

				<p>zestaw prostych, praktycznych porad pomagających ograniczać ilość odpadów powstających na co dzień w każdym domu. Forma wykonania pracy jest dowolna. Powinny tu się równie znaleźć porady dotyczące zakupów i ograniczania ilości odpadów, oszczędzania wody i energii. Wykorzystanie pakietu Office.</p>
--	--	--	--	---

Projekt realizowany będzie w kilku fazach:

- Cykl lekcji przyrody z wykorzystaniem filmów edukacyjnych i programów multimedialnych na temat różnych form ochrony przyrody w najbliższej okolicy i w kraju. Przykładowy scenariusz lekcji z przyrody w klasie 4 szkoły podstawowej - „Formy ochrony przyrody w Polsce” (załącznik - formy ochrony przyrody). Uczniowie na lekcjach przyrody poznają różne formy oraz cele ochrony przyrody – podczas tych zajęć będziemy charakteryzować każdą z form ochrony oraz poznawać parki narodowe i rezerваты przyrody jako przykłady ochrony krajobrazu w Polsce.
- Na zajęciach z informatyki realizowane będą zagadnienia związane z wyszukiwaniem i selekcją informacji z różnych źródeł (wykorzystaniem Internetu, albumów, encyklopedii, przewodników itp.), zapoznanie uczniów z funkcjami programu MS Word służącymi do tworzenia ilustrowanych dokumentów tekstowych wykorzystując np. tabele oraz możliwości jej modyfikacji, sposobami tworzenia prezentacji multimedialnych i możliwościami programu Power Point.
- Na zajęciach koła komputerowego grupa uczniów zgłębiać będzie tajniki programu Gimp do tworzenia kompozycji graficznych.
- Uwagi do realizacji projektu:
  - W fazie przygotowywania projektu i planowania działań ważne jest określenie tematu oraz celów, jakie chcemy osiągnąć, a w szczególności przygotowanie harmonogramu działań, które doprowadzą nas do zrealizowania tych celów. Zagadnienia związane z realizacją projektu powinny przyczynić się do pogłębiania wiedzy uczniów na określony temat w sposób samodzielny. Podział dzieci na grupy oraz przydzielenie im zadań dokonujemy według zainteresowań oraz umiejętności uczestników. Powstały zespoły zadaniowe: redaktorów opracowujących dokumenty tekstowe, tworzących prezentacje multimedialne, grafików – tworzących plakaty, ulotki, kompozycje graficzne itp. Wybór liderów poszczególnych grup pomaga w kontaktach między uczestnikami a nauczycielem.

- Pierwotnym założeniem projektu było wykonanie tylko prezentacji multimedialnych, jednak po kolejnych lekcjach z przyrody rodziły się nowe pomysły - uczniowie wykonywali różne dodatkowe prace związane z tematyką zagrożeń środowiska naturalnego i jego ochroną. Na bieżąco podejmowaliśmy decyzje dotyczące zmian w naszym harmonogramie i modyfikacji naszych działań. Dobrym pomysłem okazało się założenie bloga i umieszczanie na nim prac i koncepcji dzieci. Co przyczyniło się do sprawnej komunikacji i systematycznej wymiany poglądów, a przede wszystkim motywowało dzieci do zaangażowania w projekt. Niektóre pomysły były szalone i w mojej ocenie niemożliwe do realizacji, jednak po kilkudniowych negocjacjach zostały wprowadzone w życie. Jednym z nich był pomysł na stworzenie strony internetowej, który zrodził się w po wykonaniu mapy przedstawiającej rozmieszczenie parków narodowych w Polsce. Uczniowie zastanawiali się jak wykorzystać ją w sposób interaktywny. Zorganizowałam spotkanie z grupą uczniów z klasy 6c, którzy pomogli w wykonaniu projektu strony internetowej oraz zakodowaniu jej w html-u.
- Podczas realizacji konkretnych działań warto pamiętać o regularnych spotkaniach i sprawdzaniu poprawności wykonywania poszczególnych zadań oraz o współpracy i zgłaszaniu ewentualnych problemów, wypracowaniu sposobów na radzenie sobie z nimi. Systematyczne omawianie i analizowanie bieżących postępów w realizacji poszczególnych etapów skłania uczestników do przestrzegania terminowości, a przede wszystkim do ukierunkowania pracy uczniów w razie ewentualnych błędów. Wsparcia może udzielić nauczyciel lub inni uczniowie znający rozwiązanie problemu.
- Nie należy się bać nowych wyzwań które stawiają przed nami dzieci.

Opis realizacji jednego z zadań projektu - zajęcia z informatyki: wyszukiwanie i selekcja informacji na temat wybranego parku narodowego.

1. Cele:
  1. uczeń wie, co to jest park narodowy;
  2. potrafi pokazać na mapie Polski Parki Narodowe;
  3. wyszukać informacje na stronach internetowych lub w programach multimedialnych dotyczące parków;
  4. kopiować tekst i zdjęcia ze stron internetowych i programów multimedialnych;
  5. sporządzić notatkę-dokument w programie MS Word - o parku;
  6. dokonać prezentacji wyników pracy;
2. Część organizacyjna;
  - Podanie tematu i uświadomienie uczniom celu zajęć ;
  - Uczniowie pracują z mapą Polski i atlasem przyrody - odnajdują i określają położenie parków narodowych na terenie Polski. Przypominają pojęcie parku narodowego oraz wymieniają inne formy ochrony przyrody.
  - Przypomnienie wiadomości o sposobach wyszukiwania i selekcji informacji;
  - Informacje w Internecie można wyszukiwać, podając adres odpowiedniej strony internetowej (od razu otrzymujemy potrzebne informacje). Należy uruchomić program -

przeglądarkę internetową - wpisać w polu „Adres” odpowiedni adres i nacisnąć klawisz Enter- rozpocznie się ładowanie tej strony. Przeglądarka służy do poruszania się po Internecie i oglądania zawartości stron internetowych.

- Jeśli nie znamy adresu strony internetowej, możemy dotrzeć do potrzebnych informacji za pomocą stron, które pełnią rolę wyszukiwarek internetowych jest to swego rodzaju strona internetowa, na której możemy wyszukać informacje ze skatalogowanych wcześniej witryn internetowych. Należy wpisać w polu redagowania szukane hasło i nacisnąć przycisk „Szukaj”, zostaną wyświetlone propozycje adekwatne do naszego zapytania. Aby wyświetlić dowolną stronę z tej listy, wystarczy wybrać podkreślone hasło (hipertekst).
  - o Przypomnienie zasad posługiwania się wyszukiwarką:
    - uczniowie podają przykłady prostego zapytania, poszukiwania frazy oraz podają przykłady bardziej złożonych zapytań;
    - określają, po czym poznać, że zapytanie było źle sformułowane;
- 3. Część główna lekcji – wyszukiwanie informacji w sieci w oparciu o kartę pracy (załącznik).
- Uczniowie pracują w 2 - osobowych zespołach lub indywidualnie na podstawie instrukcji w postaci tabeli, wyszukują wiadomości z podanych źródeł, kopiują wybrane przez siebie informacje i zdjęcia oraz sporządzają notatkę formatując odpowiednio tekst, zapisując w programie MS Word lub w MS Power Point. Nauczyciel sprawdza wykonywanie ćwiczeń zgodnie z treścią i pomaga nieradzącym sobie uczniom.
- *Uzupełnij tabelę o własne propozycje:*

Nazwa parku	Znak graficzny – logo parku	Mapa położenie parku	Informacje ogólne o parku: <ul style="list-style-type: none"> • data utworzenia; • powierzchnia; • osobliwości roślin i zwierząt; • cechy krajobrazu;
obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie

Inne informacje na temat wybranego parku narodowego występującego w Polsce.

4. Podsumowanie i ocena pracy uczniów:

Zajęcia te miały na celu głównie utrwalenie umiejętności wyszukiwania i selekcji informacji związanych z wybranym parkiem narodowym. Tabela zawarta w karcie pracy pomogła uczniom w doborze i umieszczaniu konkretnych informacji zgodnie z tematem co ułatwiło im planowanie i tworzenie prezentacji samodzielnie w domu realizując jedno z zadań projektowych.

- Nauczyciel podsumowuje pracę uczniów - analiza kart pracy - uczniowie prezentują wykonane zadania. Najlepiej sporządzoną pracę ocenia.
- Podział uczniów na grupy, przydział zadań - wybór parku narodowego na temat którego stworzą prezentację w domu (czas na wykonanie: 2 tygodnie) oraz omówienie sposobów realizacji zadania.

Zajęcia odbyły się w klasie 4 szkoły podstawowej na lekcji informatyki. Uczniowie na poprzednich zajęciach poznali sposoby wyszukiwania informacji oraz dokonywali jej selekcji, tak więc w zasadzie utrwalali swoje umiejętności w tym zakresie. Nauczyciel przygotował kartę pracy w edytorze tekstowym MS Word, a uczniowie według wzoru uzupełniali tabelę odpowiednimi treściami korzystając z różnych źródeł – oficjalne strony parków narodowych, encyklopedii oraz programów multimedialnych. Niektóre treści uzupełniane były z książek i albumów oraz przewodników turystycznych.

Poświęciłam jeszcze dwie kolejne lekcje na utrwalenie umiejętności z zakresu formatowania tekstu, łączenia go z grafiką oraz modyfikowania tabel w edytorze tekstowym. Tutaj szczególną uwagę należy zwrócić na takie funkcje jak: zawijanie tekstu po wstawieniu grafiki oraz usuwanie lub dodawanie komórek w tabeli, a przede wszystkim scalanie i dzielenie komórek tabeli.

Zebrany materiał uczniowie umieścili na swojej poczcie i w ciągu dwóch tygodni opracowania dotyczące charakterystyki parków narodowych odesłali nauczycielowi na pocztę. Tak powstała baza podstawowych informacji o parkach, na podstawie której powstały prezentacje multimedialne, album oraz strona internetowa.

Uwagi/przestrogi dla naśladowców opisu zajęć z informatyki:

- Ćwiczenia uczniowie mogą wykonać samodzielnie, korzystając z przykładów i opisów podanych w karcie pracy – mogą wówczas pracować własnym tempem. Nauczyciel powinien kontrolować pracę uczniów i sprawdzać rozwiązania.
- Niektórzy uczniowie mają problem z wpisaniem właściwego hasła w wyszukiwarce, w celu znalezienia konkretnej informacji. Czasem brak im cierpliwości i zamiast próbować sprecyzować lub inaczej zapisać hasło, szukają odpowiedzi na portalach wymiany wiedzy (np. zadajpytanie.pl, zapytaj.onet.pl). Należy zwrócić uczniom uwagę, że odpowiedzi tam udzielane nie zawsze są wiarygodne.
- Uczniowie nie czytają tekstu ze zrozumieniem, co powoduje, że niedokładnie wykonują polecenia. Zdarza się, że czytają tekst szybko, pobieżnie, opuszczając niektóre ważne informacje. Należy wymagać od uczniów wykonywania ćwiczeń zgodnie z poleceniami.

Karta pracy ucznia do zajęć z informatyki:

Planowanie i tworzenie prezentacji multimedialnej

Zadanie 1

Zaplanuj prezentację na temat wybranego: „Parki Narodowe w Polsce” złożoną z minimum dziesięciu slajdów.

Przykładowy plan prezentacji – uzupełnij slajdy o własne propozycje:

Nazwa parku	Znak graficzny – logo parku	Mapa położenie parku	Informacje ogólne o parku: <ul style="list-style-type: none"> • data utworzenia; • powierzchnia; • osobliwości roślin i zwierząt; • cechy krajobrazu;
obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie	obrazek - zdjęcie
Inne informacje na temat wybranego parku narodowego występującego w Polsce.			

Zadanie 2:

Wykonaj prezentację w programie PowerPoint zgodnie z planem z zadania 1.

Przykładowa uzupełniona karta pracy ucznia.

Planowanie i tworzenie prezentacji multimedialnej

Zadanie 1

Zaplanuj prezentację na temat wybranego: „Parki Narodowe w Polsce” złożoną z minimum dziesięciu slajdów.

 <p>Ojcowski Park Narodowy</p>			<ul style="list-style-type: none"> • Utworzony 14 stycznia 1956., woj. Małopolskie; • Powierzchnia Parku – 2145,62 ha; • Obejmuje część Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – Dolinę Prądnika i Dolinę Sąspowską wraz z przyległymi częściami wierzchowiny jurajskiej.
<p>Skalki wapienne</p>	<p>Widok ogólny</p>	<p>Maczuga Herkulesa</p>	<p>Brama Krakowska</p>
			

Panorama

Jaskinia

Kruszczyk błotny

Żywiec gruczołowaty

Obrazki plamiste

Róża alpejska

Brzoza ojcowska

Nocek duży

Bocian czarny

Dzięcioł czarny

Żmija zygzakowata

Ojcowski Park Narodowy położony jest na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, obejmuje fragment dorzecza Prądnika i Sąsławki. Wyżyna zbudowana jest z wapieni jurajskich. Występują tu liczne rzeźbione w wyniku zjawisk krasowych głębokie doliny, skałki, jaskinie i wywierzyska. Na zboczach dolin zachowały się tzw. terasy skalne, które są fragmentami starszych poziomów dna doliny.

Na terenie parku znajdują się dwie główne doliny rzeczne: Prądnika i Sąsławki oraz kilkanaście dolin suchych wąwozów krasowych. Wąwozy te, często o stromych ścianach kończą się skalnymi bramami. Jedną ze znanych jest tzw. Brama Krakowska. Inne znane formy skalne to: Maczuga Herkulesa, Igła Deotyminy, Skały Panieńskie i Koronne. Na uwagę zasługuje duża ilość jaskiń (ok.300 w rejonie Ojcowa). Do

Małgorzata Żychowska

największych należą: Jaskinia Łokietka, Ciemna, Zbójecka, Koziarnia. W jaskiniach znajdowane są ślady paleolitycznego człowieka i szczątki zwierząt plejstoceny. Jaskinie są miejscem schronienia i zimowania dla nietoperzy. Sylwetka nietoperza nad ruinami ojcowskiego zamku jest symbolem Ojcowskiego Parku Narodowego.

Na charakterystyczną bardzo bogatą i różnorodną szatę roślinną parku mają wpływ dwa główne czynniki: mikroklimat i gleby wykształcone na wapiennym podłożu. Na nasłonecznionych stokach rosną krzewiaste zarośla, wśród których występują murawy kserotermiczne. Do roślin ciepłolubnych należy tu m.in. ostnica Jana, wiśnia karłowata. Osobliwością botaniczną jest brzoza ojcowska. Inne chronione gatunki to: jęczmnik zwyczajny, chaber miękkowłosy, obuwik pospolity największy polski storczyk, tojad mołdawski, obrazki plamiste. Niżej rosną lasy bukowe i dębowo-grabowe. Na dnie dolin występują zbiorowiska łąkowe (m.in. rajgrasowe), a na wapiennych skałkach - roślinność naskalna.

Fauna jest również bogata i różnorodna. Występuje tu ok. 11000 gatunków zwierząt, w tym ponad 4000 gatunków owadów (kraśniki, miernikowce, sówki, cykady). Osobliwością faunistyczną są nietoperze. Jest ich 15 gatunków, w tym podkowiec mały, nocek i bardzo rzadki nocek orzęsiony. Wśród 120 gatunków ptaków można spotkać pluszcza, pliszkę górską, zimorodka. Ponadto żyją tu: sarny, borsuki, lisy, jenoty, tchórze, kuny, gronostaje, łasice łaski, piżmaki i wiele gatunków płazów, gadów i ślimaków.

Dla ruchu turystycznego udostępniona jest sieć oznakowanych szlaków (ok. 20 km) pieszych, rowerowych, konnych. Na terenie parku znajdują się liczne obiekty kulturowe, takie jak: XIV-wieczny zamek Kazimierzowski w Ojcowie, zamek w Pieskowej Skale, sakralny zespół tzw. pustelni bł. Salomei w Grodzisku, budownictwo ludowe, młyny wodne.

Zadanie 2:

Wykonaj prezentację w programie PowerPoint zgodnie z planem z zadania 1.

Przykładowy scenariusz lekcji - „Formy ochrony przyrody w Polsce”.

Cel zajęć: Zapoznanie uczniów z systemem ochrony przyrody w Polsce.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia pojęcie „przyroda”,
- omawia znaczenie przyrody dla człowieka,
- wyjaśnia różnice pomiędzy ochroną przyrody a ochroną środowiska,
- wymienia co najmniej sześć form ochrony przyrody występujących w Polsce, potrafi podać ich przykłady,
- rozróżnia obowiązujące w Polsce formy ochrony, wymienia różnice i podobieństwa pomiędzy nimi,
- korzysta z różnych źródeł w celu znalezienia informacji o ochronie przyrody.

Czas trwania: 2 godziny lekcyjne.

Pomoc dydaktyczne: fragmenty ustawy o ochronie przyrody (załącznik nr 1a i załącznik nr 1b – jeden egzemplarz załącznika pocięty wg linii), mapa parków narodowych w Polsce, karty pracy (załącznik nr 1c powielony w liczbie odpowiadającej liczbie grup), papier makulaturowy do notatek, duże arkusze papieru, pisaki, komputery, Internet lub encyklopedie i programy multimedialne.

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia rozpocznij od burzy mózgów nt. tego, co oznacza pojęcie „przyroda”.
  - Zapisz hasło „przyroda” na tablicy lub na dużym arkuszu papieru i poproś uczniów o podawanie skojarzeń definiujących to słowo. Przypominamy, że podczas burzy mózgów wymieniamy jak najwięcej pomysłów. Wszystkie pomysły są zapisywane przez wyłonionego wcześniej sekretarza. Podczas ćwiczenia obowiązuje zakaz wyśmiewania i krytykowania pomysłów. Wszystkie propozycje uczniów powinny być zapisane czytelnie w niewielkich odstępach od siebie, tak, aby na tablicy nie powstał zbyt duży chaos.
  - Po wyczerpaniu pomysłów podziel uczniów na 4-5 osobowe grupy, rozdaj kartki papieru i poproś o stworzenie definicji pojęcia przyroda na podstawie zebranych wcześniej pomysłów. Na opracowanie przeznacz nie więcej niż 10 minut, a następnie poproś przedstawicieli grup o zaprezentowanie definicji.
2. Następnie zaproponuj uczniom wspólne lub grupowe wykonanie mapy myśli na temat **znaczenia przyrody dla człowieka**:
  - Na podłodze albo na złożonych stołach rozłóż papier (dwa sklezione ze sobą arkusze A1), na środku w kole zapisz hasło „znaczenia przyrody dla człowieka”, rozdaj różnokolorowe pisaki. Omów metodę i przedstaw zasady pracy. Mapa myśli to taki sposób notowania, który pozwala odwzorować chaotyczny (nieliniowy) sposób ludzkiego myślenia. Do narysowania mapy potrzebujemy dużej powierzchni i

kolorowych pisaków, oprócz zapisanych słów powinniśmy używać rysunków, symboli, kolorów. Zawsze w centralnej części mapy w formie rysunku lub dużego wyraźnego napisu umieszczamy problem, tytuł, coś nad czym pracujemy. Od niego odchodzą najważniejsze skojarzenia, które dalej rozgałęziają się na coraz bardziej drobne i szczegółowe. Mapa powinna mieć promienistą strukturę z licznymi rozgałęzieniami. Zwróć uwagę na to, aby uczniowie oprócz wartości użytkowych uwzględnili także aspekty etyczne, estetyczne, naukowe.

3. Po zakończeniu poproś uczniów o podsumowanie wspólnej pracy i odpowiedź na **pytanie czy i dlaczego należy chronić przyrodę?** Zastanówcie się wspólnie, **co zagraża przyrodzie i w jaki sposób można tym zagrożeniom zapobiec.** Tak pokieruj rozmową, aby uczniowie dostrzegli różnicę między ochroną środowiska a ochroną przyrody. Wyjaśnij, czym różnią się te dwa pojęcia;

Ochrona środowiska - całokształt działań (także zaniechanie działań) mających na celu właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów i składników środowiska naturalnego, zarówno jego składników abiotycznych, jak i żywych. Sposoby ochrony środowiska: racjonalne kształtowanie środowiska i gospodarowanie zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, utrzymywanie i przywracanie elementów przyrodniczych do stanu właściwego.

[źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ochrona_środowiska]

Obowiązek ochrony środowiska reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U.Nr 62 poz.627 z późniejszymi zmianami).

Ochrona przyrody - ogół działań zmierzających do zachowania w niezmiennym lub optymalnym stanie przyrody ożywionej i nieożywionej, a także krajobrazu. Głównym celem ochrony przyrody jest utrzymanie stabilności ekosystemów i procesów ekologicznych oraz zachowanie różnorodności biologicznej.

[źródło: http://pl.wikipedia.org/wiki/Ochrona_przyrody].

Cele, zasady i formy ochrony przyrody reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz.U.Nr Nr 92 poz. 880 z późniejszymi zmianami). Poproś, aby uczniowie własnymi słowami określili **cele ochrony przyrody**, a także jakie składniki przyrody ustawodawca chce chronić.

[Poproś jednego z uczniów o głośne odczytanie fragmentu ustawy o ochronie przyrody (art. 2 i 3) lub rozdaj powielony fragment uczniom do indywidualnego zapoznania się z tekstem (zał. – art2_3), do tego zadania można wykorzystać Internet, encyklopedie i programy multimedialne itp.].

4. Podziel uczniów na 7 grup, każda grupa powinna zajmować osobny stolik. Rozdaj grupom kartki i poproś, aby wymienili znane im formy ochrony przyrody. Ćwiczenie to możesz zorganizować w formie konkursu, w którym najlepsza grupa zostanie nagrodzona (np. plusami w dzienniku), aby utrudnić konkurencję możesz poprosić, aby uczniowie podali po jednym przykładzie do każdej wymienionej formy ochrony. Na zadanie przeznacz 3-5 minut, a następnie poproś o odłożenie długopisów i odczytanie przez przedstawicieli prac grup, wyłoś zwycięzców. Zapisz wymienione przez uczniów formy ochrony przyrody na tablicy. Poproś wybranego ucznia o odczytanie Art. 6. ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, w którym wymienione są wszystkie ustanowione formy ochrony przyrody. Uzupełnij listę form na tablicy. Zapytaj czy uczniowie słyszeli o tych formach, czy potrafią wymienić przykłady takich form?

Formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe;
- rezerваты przyrody;
- parki krajobrazowe;
- obszary chronionego krajobrazu;
- obszary Natura 2000;
- pomniki przyrody;
- stanowiska dokumentacyjne;
- użytki ekologiczne;
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

5. Następnym zadaniem grup będzie zapoznanie się z formami ochrony , a następnie omówienie ich własnymi słowami całej klasie. Dla ułatwienia prezentacji poproś, aby uczniowie sporządzili krótkie notatki nt. każdej z opisanych form. Tak pokieruj prezentacjami, aby parki narodowe omówione zostały jako ostatnia forma.

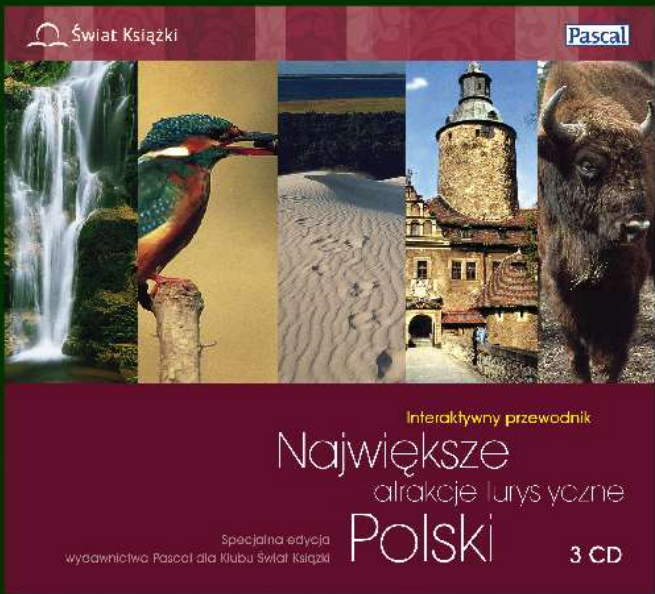
- Do wyszukiwania informacji można wykorzystać Internet, encyklopedie, programy multimedialne lub fragmenty Ustawy o Ochronie Przyrody (załącznik nr 2).
- Zapisz na tablicy definicję „parku narodowego”. Poproś o przepisanie definicji do zeszytów.

Park narodowy obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1.000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Park narodowy tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Uwaga:

Do punktu 4, 5 wykorzystałam Interaktywny przewodnik „Największe atrakcje turystyczne Polski” – CD#1 „Parki Narodowe w Polsce” oraz „Skarby przyrody” – CD#2 „Cuda natury, rezerваты i parki przyrody, fascynujące miejsca i gatunki” wydawnictwa „Świat Książki”,

Płyta 1: Parki narodowe

Ponadto w serii:

Płyta 2: 100 najciekawszych zabytków

Płyta 3: Samochodowa mapa Polski

**Zbierz całą kolekcję
i planuj podróże po Polsce
ze Światem Książki i Pascalem!**

Zwiedzaj parki narodowe

PARKI NARODOWE W POLSCE

Mapa parków narodowych

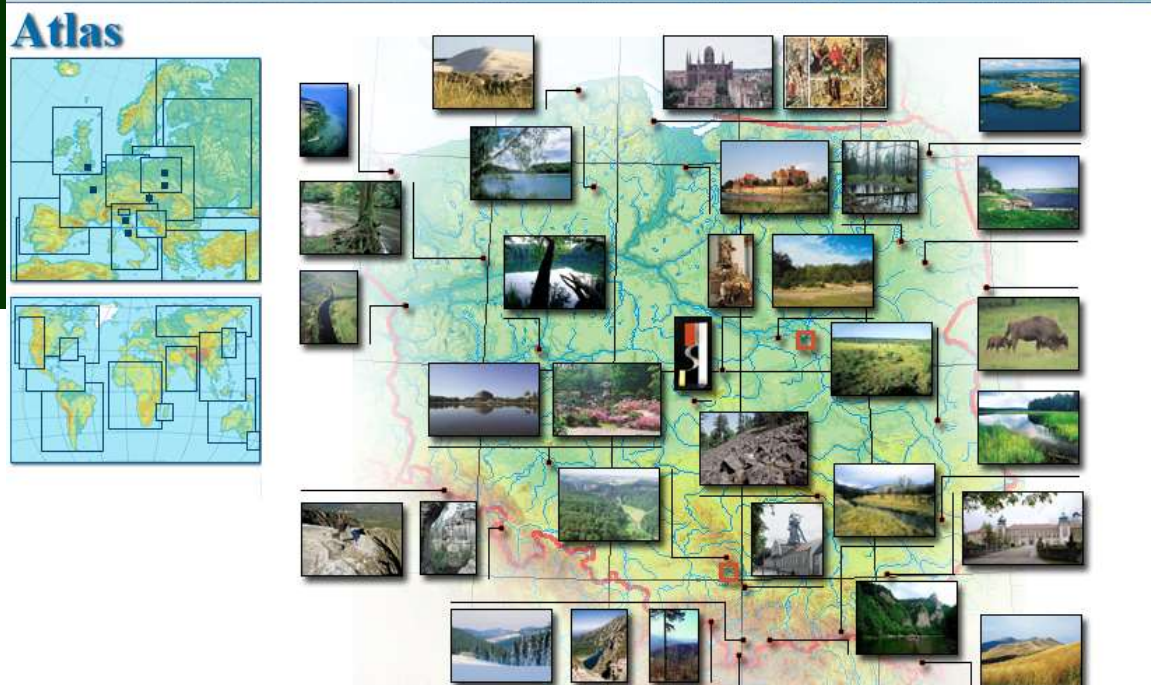
Park narodowy – co to jest?

Turysta w parku narodowym

Funkcje parku narodowego

Polskie parki narodowe – ogólnie

Formy ochrony przyrody w Polsce

6. Kolejne zadanie polegało na zaznaczaniu przez uczniów na mapie Polskich parków narodowych oraz interaktywna podróż myszką po parkach narodowych z wykorzystaniem przewodnika „Największe atrakcje turystyczne Polski” – CD#1 „Parki Narodowe w Polsce” oraz „Skarby przyrody” – CD#2 „Cuda natury, rezerваты i parki przyrody, fascynujące miejsca i gatunki” wydawnictwa „Świat Książki”.

7. Na zakończenie zajęć podziel uczniów na 2-3 osobowe zespoły i rozdaj im karty pracy (załącznik nr 3 karty pracy) do wypełnienia w ramach pracy domowej. Na następnej lekcji omów z uczniami sposób wykonania zadań.